

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli d. 22 Febr. 1870, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i konkurslagen den 18 September 1862.

Ifrågavarande motioner, hvilka blifvit till Lag-Utskottet öfverlemnade, äro väckta af Herrar *Ake Andersson* (motionen N:o 208 i 2:dra serien), *J. Sjögren* (motionen N:o 125 i 2:dra serien), *L. J. Hierta* (motionen N:o 181 i 2:dra serien) och *J. Stålhammar* (motionen N:o 20 i 1:sta serien).

Bland dessa motionärer hafva de två förstnämnde nu ånyo bragt å bane en fråga, som åtskilliga gånger tillföre varit föremål för Riksdagens öfverläggningar, nemligen den om lämpligheten af den nya institution, som blifvit införd genom konkurslagens stadgande i 41 §, att Rätten eller domaren skall, då gode män utses, förordna en ärlig och förständig man, inom eller utom Rätten, att i konkurssaken vara Rättens ombudsman; och hafva motionärerne i afseende härå anmärkt, att denna institution skulle vara af allmänna meningen utdömd. Erfarenheten hade ock visat, att i de flesta konkurser Rättens ombudsman varit alldeles obehöflig, »ithy att gode män och sysslomän sjelfva kunnat uträtta allt hvad i konkurser kommit i fråga, utan att i ringaste mån behöfva anlita ombudsmannen.» Ostridigt vore, att ju flera förvaltare eller utredningsmän anställdes, desto större blefve kostnaderna för konkursmassan. I de fall, då Rätten eller domaren förordnade till ombudsman en person boende utom domsagan, på flera mils afstånd från borgenärers och sysslomäns hemvist, måste, enär ombudsmannen vanligen utsatte borgenärssammanträden hemma hos sig eller i närheten af sitt hemvist, arvodet för sysslomännen beräknas med fästadt afseende på de sålunda uppkommande större resekostnader. Ifrågavarande institution innebure dessutom ett af lagen påtvingadt förmynderskap öfver borgenärer och sysslomän, som

vore egnadt att framkalla missnöje bland folket. Visserligen kunde en Rättens ombudsman vara behöflig i vidlyftiga konkurser: men derföre borde det ankomma på borgenärerne sjelfva att i hvarje särskildt fall afgöra, huruvida en sådan skulle antagas. Motionärerne föreslå således,

Herr *Ake Andersson*, med hvilken Herr *J. W. Lundqvist* förenat sig, »att vid sammanträden i konkurser för utseende af gode män och sysslomän det må stå borgenärer fritt att besluta, om de anse Rättens ombudsman vara för konkursboets förvaltning behöflig, då sjelfva, eller i samråd med Rätten, utse en för sakkunskap och redbarhet känd man till deras biträde som rättens ombudsman, men i motsatt fall öfverlemna uppdraget ensamt åt gode män och sysslomän»; samt

Herr *Sjögren*, »att vid inträffad konkurs någon Rättens ombudsman icke må förordnas, innan borgenärerne hörde blifvit och deras pluralitet hos domaren eller domstolen derom framställt begäran, äfvensom att då Rättens ombudsman icke tillförordnas, dennes i konkurslagen upptagna åliggande må öfverflyttas å boets gode män och sysslomän, såvida ej mera lämpligt anses, att dessa bestyr af domaren öfvertages.»

På sätt Lag-Utskottet i enahanda fråga tillförene erinrat, var den nya konkurslagen föregången af en lika allmän som rättvis klagan öfver den ytterst långsamma förvaltningen och utredningen af konkursmassor, äfvensom öfver svårigheten att förmå försunlige gode män och sysslomän att fullgöra sina skyldigheter. Såsom ett korrektiv i detta hänseende och för att förekomma den osäkerhet och de förluster, som egenlyttiga åtgärder af gode män och sysslomän kunde tillskynda borgenärer, infördes institutionen af en Rättens ombudsman. Denne af Rätten eller domaren förordnade ombudsman, hvilken sjelf icke lägger hand vid förvaltningen eller har någon uppbörd för borgenärernes räkning sig anförtrodd, åligger att noga vaka öfver förvaltningens lagliga gång och att, om gode männen eller sysslomännen beträdas med försummelse eller motvillighet, sådant anmäla hos Rätten, som då bör tillhålla dem att sina åligganden fullgöra, eller, efter omständigheterna, genast skilja dem från förvaltningen. Då en borgenär tillförene, för att göra sin rätt gällande mot tredskande utredningsmän, nödgades underkasta sig olägenheterna af en tidsödande och kostsam rättegång, erfordras nu blott en anmälan hos ombudsmannen, hvars pligt det är att bereda den rättelse, hvartill en sådan anmälan föranleder. Dessutom tillkommer det honom att leda flera af borgenärernas viktiga öfverläggningar samt att meddela beslut i åtskilliga förvaltningsfrågor, likväl utan förnärmande af den beslutande rätt, som bör borgenärerne allena tillkomma, äfvensom att i samråd med sysslomännen upprätta utdelningsförslag. Denna institution är således ett ganska viktigt moment i vår nya konkurslag, och flera af denna lags stadganden äro derpå grundade.

Motionärernes förmenande att den ifrågasatta lagförändringen skulle vara af allmänna meningens påkallad lärer icke ega någon grund. Tvärtom torde det vara allmänt erkänt, att ifrågavarande institution på ett ganska tillfredsställande sätt motsvarat sitt ändamål, icke minst derigenom att de flesta tvister rörande bevakade for-

dringar merendels blifvit bilagda genom bemedling af Rättens ombudsman vid det sammanträde, som enligt konkurslagens 74 § bör inför honom hållas, samt långvariga och kostsamma rättegångar således undvikits. Men äfven om den stora allmänheten ännu icke kommit att inse de verkliga fördelarne af denna institution, kan sådant väl icke utgöra något giltigt skäl att ändra lagen.

Den af motionärerne gjorda anmärkning att konkursmassan måste vidkännas tillökning i förvaltningskostnaderna genom det arfvode, som till Rättens ombudsman utgår, synes ej vara förtjent af någon synnerlig uppmärksamhet. Ty om Rättens ombudsmans funktioner öfverflyttades på gode männen och sysslomännen, såsom motionärerne föreslagit, blefve följden sannolikt den, att gode männen och sysslomännen, med afseende på det ökade besvär, som sålunda dem tillskyndades, gjorde anspråk på och äfven finge sig tillerkänd motsvarande förhöjning i deras arfvode, så att den andel i förvaltningsarfvodet, som nu tillfaller Rättens ombudsman, ingalunda komme att för konkursmassan besparas. Men äfven om någon besparing i berörda hänseende kunde åstadkommas, blefve den alltför ringa för att motsvara det gagn, som institutionen obestriddigen medför.

Om en eller annan ombudsman, på sätt Herr Åke Andersson anmärkt, för egen beqvämlighets skull bestämmer olämplig ort för sammanträde med borgenärerne, så bör deraf ej kunna föranledas någon ökad kostnad för konkursmassan, enär borgenärerne, hvilka i första hand sjelfva bestämma beloppet af förvaltningsarfvodet, dervid ega att taga hänsyn endast till hvad som ändamålsenligast bör åtgöras i och för afträdda boets behöriga förvaltning och utredning; och i fall ombudsmannen åsidosätter sin skyldighet att iakttaga konkursmassans sannskyldiga bästa, ankommer det, enligt 42 § i konkurslagen, på Rätten eller domaren att honom entlediga och annan i hans ställe förordna.

Att öfverflytta ombudsmannens alla funktioner på gode männen och sysslomännen, kan så mycket mindre ske, som hans förnämsta pligt just är att hafva tillsyn öfver deras förvaltning och till rättelse beifra öfverträdelse och försummelse å deras sida. Lika olämpligt vore det att, på sätt Herr Sjögren alternativt föreslagit, lägga bestyret på domaren, hvars egentliga embetsäligganden i främsta rummet taga hans tid i anspråk. Dessutom kan Utskottet icke inse, att någon ekonomisk fördel för konkursmassan derigenom kunde uppstå, enär domaren ej lär vara villig att åtaga sig befattningen emot billigare ersättning, än den, som nu utgår till Rättens ombudsman.

På grund af hvad anfördt blifvit får Utskottet vördsamt hemställa,

1:o att Herrar Åke Anderssons och J. Sjögrens ifrågavarande motioner må lemnas utan vidare afseende.

Herr Hierta, hvars motion afser dels 40 §, dels 70 § och dels 117 § 2 mom. i konkurslagen, har, beträffande förstnämnda §, anmärkt, att den deri förekom-

mande instruktion för Rättens ombudsman vore i så måtto ofullständig, som densamma icke bestämde vidden och beskaffenheten af den ombudsmannen åliggande tillsyn öfver gode människens och sysslomännens förvaltning, lika litet som det ansvar, som borde honom drabba för underlåtenhet att fullgöra denna tillsyn. Vore denne ombudsman att betrakta som syssloman eller som tjänsteman? Skulle han, som enligt åberopade § borde hafva svurit domareed, för sina förseelser straffas som embetsman eller som syssloman? Borde han icke lika med gode män och sysslomän ansvara för massans medel och tillse, att gode män eller sysslomän fullgöra de föreskrifter i afseende å influtna kontanta medels insättning i allmänt ränteri eller penningeverk, som i 63 § äro meddelade? Hade hans instruktion i dessa hänseenden varit mera bestämd, hade lagen bestämdt uttalat skyldigheten för Rättens ombudsman att ersätta medel, som till följd af hans underlåtenhet att utöfva vederbörlig tillsyn öfver gode mäns och sysslomäns förvaltning kunde blifva förskingrade, så skulle man åtminstone icke så ofta som nu vore fallet få se Rättens ombudsmän, hvilka knappast vidgöra annat i konkurssaken än qvittera sina arfvoden.

70 § af konkurslagen är af denna lydelse: »Derefter företages, der ej någon af tillstådesvarande parter anstånd äskar, granskningen af de anmälda fordringarna. Ordföranden redogöra dervid för fordringsanspråket samt den rätt till betalning, som yrkas: framställa ock särskildt till parterna om de godkänna så väl yrkandet om betalningsrätt, som påstående om förmånsrätt, der sådant blifvit väckt; och göra derom i protokollet anteckning.

Ej må å hvad sålunda blifvit af samtliga tillstådesvarande parter godkänt eller utan anmärkning lemnadt, talan af någon part sedan ega rum; dock lände ej godkännande af yrkad förmånsrätt till förfång af deras rätt, som enligt lag hafva företrädesrätt till betalning ur viss egendom.»

Enligt motionärens åsigt kunde ett sådant stadgande, som sednare stycket i denna §, visserligen vara lämpligt i ett land, der det finnes ett utbildadt advokatstånd och der advokaterne ingripa i hvarje fråga, som vid domstol förekommer, samt tillse, att inga oriktiga anspråk lemnas utan anmärkning, men lämpade sig alldeles icke i vårt land, som saknade ett advokatstånd och der i de flesta konkurser fordringsegarne, sjelfva bevakande sina fordringar, hvarken förstode att bedöma de anmälda fordringarnes och åberopade fordringshandlingarnes beskaffenhet eller därför yrkad förmånsrätts befogenhet, eller ville underkasta sig besväret med deras granskning. Också visade den dagliga erfarenheten, att i konkurser bevakades oriktiga fordringsanspråk, hvilka, då anmärkning deremot ej blifvit inom föreskrifven tid framställd, antogos gällande mot både gäldenären och borgenären. Det hade sålunda blifvit ett slags ny industri att i konkurser bevaka fordringsanspråk utan all grund, under hopp att desamma, lemnade utan anmärkning inom den bestämda tiden, skola vinna gällande kraft. Ordalagen i förevarande §, att å en bevakad och utan anmärkning lemnad fordran »talan af någon part sedan ej må ega rum», gäfvade väl icke

tydligt tillkänna, att uteblifven anmärkning skulle göra fordringsanspråket laga kraft egande; men om meningen vore sådan, borde lagstadgandet åtminstone vara åtföljdt af ett annat, som berättigade gäldenären eller borgenärerna att genom särskild talan få ett bevakadt oriktigt anspråk förintadt, eller åtminstone vinna ersättning för hvad på grund af ett sådant anspråk blefve utbetaldt. Romerska lagen egde flera stadganden i sådan syftning och föreskref, att den, som betalt en icke-skuld, hvilket benämndes solutio indebiti, egde under vissa vilkor återfordra hvad han sålunda betalt. Anställandet af en talan för dylikt ändamål kallades *condictio indebiti*, och flera föreskrifter finnas därför gifna. Med anledning af det ifrågavarande stadgandet hade många ock tagit till princip att alltid vid konkursbevakning yrka förmånsrätt, i hopp att, om ett sådant yrkande lemnades obestriddt, vinna full betalning på öfrige borgenärers bekostnad. Enligt den princip, som syntes ligga till grund för den nya konkurslagen, hade konkurs egentligen till syfte en liquidation borgenärerna emellan. Det vore väl då mera ändamålsenligt, mera rätt och billigt, att, sedan borgenärerna anmält sina fordringar, syssломännen och Rättens ombudsman i utdelningsförslaget upptoge de fordringsposter, som de funno riktiga, med den rätt, som, yrkad, de ansåge vara med lag enlig, samt att gäldenären eller den eller de borgenärer, som med utdelningsförslaget icke åtnöjdes, egde att inom viss tid genom anställande af klagan deröfver göra sina anspråk hos domaren anhängiga, för att få dem i laga ordning pröfvade. Med ett sådant förfarande skulle obehöriga anspråk icke så lätt som nu vinna framgång. Derigenom skulle den ovisshet ock bortfalla, som egde rum i afseende på frågan, huruvida ett i konkurs framställt anspråk, som lemnats utan anmärkning, vore att anse såsom laga kraftvunnet emot gäldenärerna, eller endast egde gällande kraft i konkursen och i afseende på de afträdda tillgångarne.

I 117 § 2 mom. stadgas: »Utgår fordran med förmånsrätt, njutes derå full ränta till den dag, som för utdelning bestämmes, der borgenär ej dessförinnan fått uppbära betalning.» Emot detta stadgande har motionären anmärkt, att detsamma vore obestämdt, otydligt och orimligt. Obestämdt och otydligt derfore, att många utdelningar i konkurs kunde ega rum; att utdelning i konkurs tillkomme endast prioriterade fordringsegare, till hvilka den prioriterade ej kunde räknas för större belopp, än som af hans fordran icke utginge med förmånsrätt; och att borgenär, hvars fordran utginge med förmånsrätt, ej upptoges i utdelningsförslaget till någon utdelning. Orimligt derfore, att en borgenär, hvars fordran utginge med förmånsrätt, borde njuta ränta tills betalning skedde. Om nu en borgenär hade ett hypotek, löpande med ränta, t. ex. ett intecknadts skuldebref, men rättgång uppkomme om sjelfva inteckningen, och dess slutliga afgörande fördröjdes utöfver »den dag, som för utdelning bestämmes», så vore det väl orimligt och obilligt, att han icke för sin fordran skulle ega åtnjuta ränta till dess betalning skedde.

Motionären föreslår derfore: »att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse fästa Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet vid ofvanberörda missförhållanden samt anhålla,

att Kongl. Maj:t täcktes till nästinstundande Riksdag afgifva det förslag till förändring i konkurslagens ofvannämnde §§, som Kongl. Maj:t kan finna bäst ledande till afhjelpande af samma missförhållanden.»

Hvad först angår anmärkningen derom, att instruktionen för Rättens ombudsman skulle vara ofullständig i fråga om vidden och beskaffenheten af den honom åliggande tillsyn öfver gode människors och sysslomännens förvaltning, så kan Utskottet för sin del icke instämma i en sådan mening; ty då lagen icke begränsar den föreskrifna tillsynen till några vissa delar af gode människors och sysslomännens förvaltning, synes det vara temligen klart, att ombudsmannen bör tillse att gode männen och sysslomännen i allt fullgöra sina skyldigheter; och om de härutinnan visa motvilja eller försummelse, eger han att begagna den i 64 § anvisade utväg, att förhållandet hos Rätten anmäla. Motionären uppkastar den fråga, huruvida Rättens ombudsman är att betrakta som syssloman eller som tjänsteman. Efter Utskottets åsigt måste han betraktas att vara hvad han verkligen är, nemligen: Rättens ombudsman. Såsom sådan är han, jemlikt 42 §, underkastad påföljden att kunna af Rätten eller domaren, när så skäligt pröfvas, utan vidare omständigheter afsättas från sin befattning. Och hvad angår hans ansvarighet i öfrigt bör väl densamma bedömas efter de i allmänna lagen för ombudsmän gifna föreskrifter. Deremot kan det ej vara konkurslagens mening, likasom det ej heller vore lämpligt, att, på sätt motionären tyckes önska, göra ombudsmannen lika ansvarig med gode männen och sysslomännen för massans medel. Ombudsmannen är nemligen icke förvaltare; han eger icke att sjelf lägga hand vid försäljning och realisering af massans tillhörigheter eller ombändertaga några massans medel. Följaktligen kan honom icke rimligtvis åläggas vidare ansvarighet för dessa medel, än den ersättningskyldighet, som kan blifva en följd af underlåtenhet å hans sida att iakttaga hvad honom lagligen ålegat till förekommande af medlens förskingring.

Utskottet, som nu öfvergår till motionärens anmärkningar rörande 70 §, får dervid till en början erinra, att i de aldra flesta konkursmål, och nästan alltid då saken är af någon vikt, anstånd med granskningen af de anmälda fordringarne äskas, hvilket har till följd att den i första stycket af nämnda § föreskrifna handläggning af målet inför domstolen å inställedagen icke eger rum, då följaktligen ej heller någon tillämpning af stadgandet i paragrafens sednare stycke kan komma i fråga. Den granskning, som detta stadgande förutsätter, sker under ledning af domaren, som dervid har att redogöra för hvarje fordringsanspråk och den rätt till betalning som yrkas, samt till parterne särskildt framställa om de godkänna så väl yrkandet om betalningsrätt, som påstående om förmånsrätt, der sådant blifvit väckt; och parterne blifva således i tillfälle att inhemta erforderliga upplysningar för bedömande huruvida anledning till anmärkning må vara för hand.

I fall å inställedagen rådrum äskas för handlingarnes granskning och anmärkningars framställande, skall Rättens ordförande, likmätigt 71 §, utsätta viss dag

inom två veckor derefter, å hvilken anmärkningarne sednast skola aflemnas till Rätten eller domaren, äfvensom, efter samråd med Rättens ombudsman, bestämma ej mindre lämplig ort, hvarest handlingarne under skriftvexlingen skola genom ombudsmannen parterne tillhandahållas, än ock viss dag samt lämpligt ställe för parterne att inför ombudsmannen sammankomma, såsom i 74 § sägs; varande i 71 § slutligen stadgadt som följer: »Ej må emot fordran, som å inställelsedagen anmäld är, jäf annorledes än i nu stadgad ordning framställas». — Vid nyssberörda sammankomst inför Rättens ombudsman skall den eller de borgenärer, mot hvilkas fordringsanspråk jäf blifvit gjordt, ingifva skriftligen uppsatta svaromål, med bifogande af de handlingar, som deras talan styrka; och sedan ombudsmannen uppläst den förda skriftvexlingen, åligger honom att söka parterne om det stridiga förlika. Medgifva samtliga tillstadesvarande parter, att gjordt jäf må förfalla, eller inskränka de jäfvet, eger ej part, som uteblifvit, derå tala. Finnes jäf, derom förlikning ej träffas kunnat, då skall frågan till Rätten hänskjutas.

I detta sednare fall, eller då granskningen ej företages å inställelsedagen, är tillfälle således ännu mera beredt parterne att taga del af handlingarnes innehåll; och det torde vara föga sannolikt, att den, som underlåter att begagna detta tillfälle, skulle veta att bättre bevaka sin rätt, om det lemnades honom öppet att, på sätt motionären föreslagit, framställa sina påståenden i sammanhang med den klandertalan emot utdelningsförslaget, hvartill han kunde finna sig befogad.

Enär sysslomännen i de flesta fall sjelfva hafva del i saken, torde åt dem icke lämpligen kunna anförtros den pröfningsrätt, som motionären velat åt dem inrymma, då han föreslagit, att de gemensamt med Rättens ombudsman skulle afgöra huruvida en eller annan bevakad fordran borde från utdelningsförslaget uteslutas. Aldra minst kunna sysslomännen anses lämpliga att egna sina egna fordringsanspråk en sådan pröfning. Men dessutom skulle en förändring i antydd syftningen otvifvelaktigt leda till mångahanda, nu förebyggda, förvecklingar med deraf förorsakad tidsutdrägt, hvarigenom ett af den nya konkurslagens hufvudsyftsmål, skyndsamt utredning af afträdda boet, komme att förfelas. Denna förändring innebure ock på visst sätt en afvikelse från den princip, hvarpå nuvarande lag är byggd, nemligen att konkurs, så vidt tvist deri icke uppstår, endast är en liqidationsåtgärd emellan gäldenären och borgenärerne samt emellan dessa inbördes. Ty då man utgår från nämnda princip, fordrar följdriktigheten, att det öfverlemnas åt parterna att sjelfva skilja det ostridiga från det stridiga. Och om någon part dervid går för långt i sitt medgifvande, vare sig det sker uttryckligt eller tyst, har han ingen annan än sig sjelf att skylla, då lagen lemnat honom tillfälle att sin rätt behörigen iakttaga.

Enligt 1830 års konkurslag ålåg det domstolen att pröfva befogenheten af väckt yrkande om förmånsrätt, äfven då anmärkning deremot ej blifvit framställd. Genom nuvarande lag deremot är godkännandet af yrkad förmånsrätt jemväl lagdt i vederbörande parters skön. Konseqvensen fordrar detta. Ett korrektiv till förekom-

mande deraf att ett olagligt förmånsrättsyrkande eller ett oriktigt fordringsanspråk må kunna genom förbiseende lemnas utan anmärkning finnes dock uppstådt derigenom, dels att domaren, när granskningen af bevakningshandlingarne sker på inställeldagen, skall redogöra för fordringsanspråket och den betalningsrätt, som yrkas, dels att Rättens ombudsman är pliktig att, der handlingarnes granskning ej blifvit å inställeldagen afslutad, skyndsamt upprätta en förteckning, utvisande beloppet af hvarje anmäld fordran, så ock den plats i förmånsrättsordningen, som, enligt det framställda yrkandet, skulle fordringen tillkomma. Denna förteckning skall vara hos ombudsmannen tillgänglig minst fyra dagar före utgången af den för anmärkningars aflemnande bestämda tid.

De anmärkingar motionären riktat emot stadgandet i 117 § 2 mom., rörande beräkning af ränta å fordran, som med förmånsrätt utgår, härleda sig uppenbarligen från missuppfattning af lagens tydliga mening. Sålunda utgår motionären från det antagande att utdelning i konkurs skulle tillkomma endast oprioriterade fordringsegare, och att borgenär, för hvars fordran förmånsrätt eger rum, ej borde i utdelningsförslaget upptagas till någon utdelning. Detta antagande saknar allt stöd i lagen, som i berörda hänseende icke gör något undantag för prioriterade fordringsegare. Visserligen är det under vissa vilkor sådan fordringsegare medgifvet att njuta betalning redan innan utdelningsförslag hunnit upprättas; men äfven om så sker, måste förhållandet upptagas i utdelningsförslaget, jemväl på det att den skedda liqviden eller utdelningen, der skäl dertill förefinnes, må kunna göras till föremål för sådan klander-talan, som i 120 § omförmåles. Den omständighet att flera utdelningar i en konkurs kunna ega rum, föranleder ingalunda något grundadt tvifvelsmål om rätta tydningen af stadgandet, att å fordran, som med förmånsrätt utgår, full ränta skall åtnjutas till den dag, som för utdelning bestämmes, der borgenären ej dessförinnan fått uppbära betalning. Något utdelningsförslag kan nemligen icke upprättas, innan utredt blifvit i hvad mån prioriterade fordringar blifva betäckta samt medel dertill influtit; och det är således tydligt, att ifrågavarande stadgande ej kan afse någon annan utdelning än den, som på grund af det först upprättade förslaget eger rum. Motionären säger, att stadgandet är orimligt, derföre att borgenär, hvars fordran utgår med förmånsrätt, bör njuta ränta tills betalning sker; men Utskottet kan för sin del icke finna någon orimlighet deruti, att den, som underlåter att å den för utdelning bestämda dag lyfta sina medel, till följd deraf går miste om ränta för den tid, som sedermera förflyter. Det är ju hans eget fel, om medlen lemnas ofruktbara i sysslomännens vård. Det af motionären till ytterligare bevis för stadgandets förmenta orimlighet anförda exempel, att en borgenär kunde innehafva såsom hypothek ett in-tecknad skuldebref, löpande med ränta, men rättgång uppkomma om sjelfva in-teckningen, och dess slutliga afgörande fördröjas utöfver den dag, som för utdelning bestämmes, är föga upplysande, emedan ett sådant förhållande icke gerna kan inträffa,
så

så vida nemligen vederbörande ställt sig till efterrättelse föreskrifterna i 54 §, enligt hvilka, då borgenär har lös egendom i pant eller eljest under panträtt i handom, den pant eller egendom skall å offentlig auktion försäljas, der ej gode männen eller sysslomännen vilja den lösa.

Utskottet hemställer alltså,

2:o) att Herr Hiertas motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Stålhammars motion sönderfaller i två delar, af hvilka den första afser det i konkurslagens 67 § 2 mom. förekommande stadgande, att »arfvode, som belöper för egendom, hvilken är in-tecknad eller deri särskild förmånsrätt eljest eger rum, skall, likasom kostnaden för den egendoms vård och försäljning, af egendomens afgäld och köpeskillning utgå». Enligt hvad motionären erfarit, tolkades detta stadgande mångenstädes sålunda, att, der försäljningssumman för fastigheten ej uppginge till in-teckningarnes belopp, in-teckningshafvare påfördes, utom kostnaderna för egendomens brukning, vård och försäljning, jemväl andel i förvaltningsarfvodet efter försäljningssummans förhållande till öfriga tillgångar. I fall en dylik fördelningsgrund för konkurskostnadernas utgörande fortfarande tillämpades, kunde det blifva en industri för oprioriterade fordringsegare att, sedan reelaste lösegendomen blifvit förskingrad, genom konkurs och högt sysslomannaarfvode, få en del af fordran betäckt på in-tecknings-egares bekostnad. Hypotheksföreningar och allmänna kassor kunde svårligen sända ombud till alla dessa små konkurser; de kunde således ej öfvervaka förvaltningen af konkursboets tillgångar. Motionären funne sig derföre föränlåten föreslå, att sednare momentet i 67 § måtte erhålla detta tillägg: »dock ej utöfver en å två procent af köpeskillingen», äfvensom att, i fall denna framställning bifalles, uti 126 § torde till orden: »konkursboets tillgångar», tilläggas en mellanmening så lydande: »hvilka icke böra med förmånsrätt utgå».

Efter nuvarande lag ankommer det på borgenärerne sjelfva att i första hand bestämma grunden för beräkningen af förvaltningsarfvodet med hänseende till så väl fast som lös egendom; och, der tvist derom uppstår, hänskjutes frågan under domstolens pröfning. Detta synes ock vara det enda lämpliga sättet för sakens behandling. I olika konkurser kan förhållandet emellan fastighets- och lösöretillgångar vexla i oändlighet. Nämnda förhållande torde dock böra utgöra den hufvudsakliga normen vid bestämmandet af den andel i förvaltningskostnaderna, som på fastigheten bör belöpa. I fall, såsom ganska lätt kan inträffa, konkursboets tillgångar bestå utslutande af fast egendom, fordrar all billighet att förvaltningskostnaderna helt och hållet utgå af denna egendom. Det vore derföre ingalunda välbetänkt att i ifrågavarande afseende fixera någon viss procent af försäljningssumman, på sätt förevarande förslag åsyftar. Om denna procent åtginge till bestridande af kostnaderna för fastighetens vård och försäljning, blefve följden af föreslagna lagförändringen den, att hela förvaltningsarfvodet drabbade lösöretillgångarne, huru obetydliga dessa än kunde vara

i förhållande till fastighetens värde. Men sådant vore orimligt; hvarför Utskottet hemställer,

3:o) att Herr Stålhammars motion i denna del må lemnas utan vidare afseende.

I sednare delen af sin motion har Herr Stålhammar föreslagit att första punkten af 47 §, som föreskrifver, att gode männen skola under anslagstiden låta fast egendom värderas, såsom i Utsöknings-balken sägs, måtte erhålla följande förändrade lydelse: »Under anslagstiden låte gode männen fast egendom värdera, om de ej anse det åsatta bevillningstaxeringsvärdet motsvara fastighetens verkliga värde; denna värdering verkställas af dertill lämplig person.»

Då det stadgande i konkurslagen, hvars förändring sålunda blifvit ifrågasatt, hänvisar till Utsöknings-balken samt betydelsen af detsamma följaktligen är beroende af den sednare, som för närvarande är under omarbetning af dertill utaf Kongl. Maj:t i nåder förordnade komiterade, anser Utskottet sig böra, på grund af sådant förhållande, hemställa,

4:o) att ej heller sist omhandlade förslag må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 Februari 1870.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

N:o 14.

Ank. till Riksd. Kansli d. 22 Febr. 1870, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner, åsyftande ändringar i gällande stadganden rörande exsekutionsväsendet.

Genom ifrågavarande motioner, hvilka blifvit till Lag-Utskottets behandling öfverlemnade, är föreslaget,

1:o) af Herr *J. Samuelsson* (motionen N:o 74 i 2:dra serien).